

lysande av förekommande aggressiva former mellan de kivande professorerna starkt påkallat.

Det finns två vägar att följa vid ändring till det bättre. Den ena går via ökat ansvarskännande och ökad själv-tukt, den andra via organisatoriska förändringar med

samlade av den administrativa makten hos rektor och högskolans styrelse. Endast ett omedelbart och bestämt insläende av högskolans lärarekår på den förra vägen torde kunna förhindra, att utvecklingen pressas in på den senare.
C. K.

TEKNISK YRKESETIK.

Av civilingenjör J. KÖRNER.

Vid teknologföreningens allmänna sammanträde den 17 oktober förelåg till behandling ett av styrelsen förordat förslag till "Riktlinjer för ingenjörens och arkitektens lojala uppträdande under sin yrkesutövning gent emot allmänhet och kolleger". På grund av bristande tid blev ärendet uppskjutet, men förekommer åter vid ordinarie stämman den 21 nov.

Förslaget ifråga grundas i allt väsentligt på ett kommittéutlåtande av hrr ENSTRÖM, HELLSTEDT och förf., vilken för några år sedan föreslog styrelsen att intressera sig för hithörande spörsmål. Av denna anledning, och då möjligen en och annan av föreningens medlemmar ej närmare reflekterat över förslagets innebörd, skall i det följande lämnas en kort orientering.

Till en början må nämnas — till förebyggande av missförstånd — att de ursprungliga motiven ej hava något aktuellt samband med förseelser mot god ton inom eller utom föreningen. Uppslaget sammanhänger med vissa funderingar över situationer i det tekniskt-kommersiella livet, då en rättsuppfattning kan ställas under debatt. Sådana fall avse rent praktiska frågor, för vilkas bedömande lagen ej lämnar tillräcklig ledning eller rättsuppfattningen naturligt nog måste te sig olika för två parter med motsatta intressen. Flera exempel kunna sålunda anföras, som beröra äganderätten till konstruktioner och tekniska arbetsresultat i allmänhet. En beställare anser sig måhända genom inköp av en industriell produkt hava full rätt till förfogande även över den konstruktiva idén, som, ehuru ej patentskyddad, kan representera ett ej oansenligt värde. Om beställaren vid en senare upphandling låter rita av apparaten för att lämna konkurrentfirmor underlag för sina anbud, har han utan tvivel överskridit sin moraliska rätt. Det finnes nu många mellanformer, som ej äro så flagranta, och man frågar sig då, var gränsen skall dragas mellan lojalt och illojalt uppträdande. Ett annat fall! En uppdragsgivare beställer en apparat från en verkstad efter ritningar, som han själv tillhandahåller. Leverantören gör härvid vissa erfarenheter, som bliva oskiljaktiga från hans tekniska kunnande och vilkas utnyttjande i andra sammanhang är fullt lojalt. Men om han senare utan sin förre beställares medgivande i eget affärssyfte upptar en tillverkning av den ifrågavarande apparaten, har han utan tvivel gått för långt. Även här finnas mellanformer. — Om en konsulterande anmodas utföra utredningar, konstruktioner eller projekt för visst ändamål, kan ifrågasättas, om hans uppdragsgivare har rätt att utnyttja hans arbetsresultat även för andra syften. Den motsatta problemställningen är även tänkbar: en expert erhåller från sin uppdragsgivare material för utförande av en viss undersökning, vilket material är av mer eller mindre konfidentiell natur. Självfallet gör experten liksom fabrikanter i ett föregående en del erfarenheter, mot vilkas allmänna utnyttjande även ur den strängaste rättsuppfattnings synpunkt ingen invändning kan ställas. Men det är även uppenbart, att

möjligheter föreligga för överskridande av gränsen för lojalt uppträdande.

Det är ej svårt att framdraga ytterligare exempel av liknande art, som helt säkert mött en och var i det tekniska affärlivet. Omdömena om rätt och orätt komma härvid säkerligen att utfalla ganska skiftande. Här gäller det att fastställa en rättsbalans mellan två intressen, som understundom kan vara kvistigt nog.

En annan grupp av spörsmål möter vid uppgörelser mellan industriella arbetsgivare och anställda ingenjörer. Dispositionsrätten över uppfinningar är sålunda ett ömtåligt kapitel. Vanligen regleras hithörande mellanhavanden genom tjänstemannakontrakt. En ofta förekommande bestämmelse i dessa är, att uppfinningar, som falla inom den anställdes arbetsområde, mer eller mindre oinskränkt disponeras av arbetsgivaren, som härför lämnar den gottgörelse han finner skälig; understundom föreligger härutinnan ingen skyldighet. Det kan ifrågasättas, om dylika mer ensidigt intressebetonade bestämmelser stå i samklang med en neutral rättsuppfattning. En del vitesbestämmelser i avtal kunna även diskuteras. Det är ju vanligt, att företaget säkrar sig mot tjänstemannens avgång under kontraktstiden genom vite för kontraktsbrott, vilket må vara i sin ordning, om överenskommelsen är ömsesidig. Men då förbindelsen utsträcker även att gälla efter anställningstidens slut för övergång till annan firma i branschen inom viss tid, oftast ett år, men understundom flerdubbelt längre tid, har kanske en och annan svårt att vara med längre. Det är självfallet ett berättigat önskemål, att i tjänstemannakontrakt ej intagas bestämmelser som strida mot gällande lag eller vedertagen rättsuppfattning.

I samband med sist berörda frågor står spörsmålet, huruvida en arbetsgivare har rätt att förhindra en hos honom anställd att ernå bättre position på annat håll, då sådant tillfälle erbjuder sig. Här står företagareintresset mot den moraliska rätten. Ämnet är känsligt. Det sammanhänger med vad jag skulle vilka kalla "konkurrensetiken" och dess motsättning mot det enskilda rättsbegreppet. Inom det tekniska affärlivet syndas tyvärr ej så litet på detta område. Så t. e. är det ju en gyllene regel, att en försäljare skall framhålla sin egen produkt utan att nedsätta konkurrentens. Det är kanske lättare sagt än gjort. Jämförelser bliva ju alltid mer eller mindre ofrånkomliga vid en saklig diskussion med spekulanter. Om det egna fabrikatet "talking points" härvid komma något för starkt i förgrunden och representanten händelsevis glömmer att påpeka de punkter, där konkurrenten eventuellt ligger över, må det vara mänskligt och kanske förlåtligt. Konkurrentens representant får sörja för sig och spekulanten får sedan väga mellan båda efter bästa övertygelse. Allvarigare ställer sig däremot saken, då firmaintressets befordrande urartar till obefogat nedsättande kritik av konkurrentens tillverkning, personal eller affärsmetoder, framför allt om denna kritik lägges på ett mer personligt plan. Likaså

förkastliga äro en hel del knep och finter av tvivelaktigt moraliskt berättigande. Ändamålet helgar icke medlen. Med den smarthet i åtanke, som under senare årtionden börjat göra sig gällande här och där inom svenskt affärliv, må man icke bagatellisera tendenser, som leda till skapande av en särskild företagaremoral, som skiljer sig från den enskildes hedersbegrepp. Och man kan mycket väl tänka sig sådana fall, då den anställdes rättsuppfattning kommer i konflikt med en given order eller med den allmänna andan i ett företags ledning. Icke mindre betänkliga äro de motsatta fall, då en tjänsteman på eget bevåg genom ett olämpligt uppträdande skadar såväl sig själv som den ansedda firma han representerar.

Om i det föregående berörda områden inrymmer ett jämförelsevis stort antal fall, då rättsuppfattningen grundas på kompromisser mellan motsatta intressen, finnas åter andra, där en mer abstrakt rättrådighet må falla avgörandet. Hit höra kollegiala mellanhavanden av olika slag. Det synes överflödigt närmare exemplifiera, och det borde ävenså vara överflödigt att diktera regler på detta område. Men då de hedersbegrepp, som gälla i privatlivet, utan tvivel kunna betraktas som en förutsättning och grund för det rätta handlandet även på andra områden, synes det icke utan betydelse, att vissa på yrkesverksamheten särskilt tillämpliga, mera allmänna riktlinjer fastläggas och erkännas. De kunna i varje fall vara av nytta för den generation, som står i begrepp att träda ut i praktiken — och kanske ej till skada på andra håll.

Till sist några ord om en mera betänklig företeelse, som ur rättssynpunkt ej kan annat än väcka öppet ogillande, missbruken inom *provisionsväsendet*. All lojal affärsverksamhet, och särskilt den mer högkvalificerade, som rör sig på det tekniska området, har samma intresse av att med alla medel kraftigt motarbeta dessa. Härmed sammanhänger nära den ömtåliga frågan om mutor och bestickning i allmänhet. Hithörande spörsmål hava sedan länge ägnats uppmärksamhet från såväl statsmakternas som näringslivets sida. Lagen mot illojal konkurrens av den 19 juni 1919 är ett resultat av det statliga intresset. Några år senare bildades på initiativ av Stockholms handelskammare, Sveriges industriförbund och Sveriges köpmannaförbund "Institutet för bekämpande av mutor och bestickning" som ett verktyg i kampen. Det synes fullt befogat, att ingenjörs-kåren ställer sig solidarisk med redan organiserade strävanden i förebyggande riktning.

Det här anförda har till huvudsakligt syfte att fästa uppmärksamheten vid en del förhållanden inom olika områden av teknisk verksamhet, där vissa riktlinjer för ett rättsomdöme kunna vara av nytta. Litet var skall nödgas medgiva, att det i en hel del praktiska fall icke är lätt att formulera ett oantastligt domslut. Och om detta kan innebära svårigheter för en äldre, i praktisk verksamhet tränad kollega, kan man vänta, att en yngre, som kanske nyss lämnat läroanstalten, lätt kan råka göra misstag, som kunna stå honom dyrt nog. Ingenjörsyrket står genom sin vetenskapliga skolning på samma plan som läkarens och advokatens. Det är sålunda i grunden — oberoende av praktiska organisationsförhållanden — ett fritt yrke, eller vad engelsmannen kallar "profession". Detta är utan tvivel ett värdefullt privilegium att värna om och ett privilegium som förpliktar. Till dess förpliktelser hör hävdandet av *oantastliga principer för lojalt handlande*.

Dessa och liknande reflexioner föranledde förf. att undersöka vad som möjligen gjorts på andra håll till dylika spörsmåls utredning. År 1924 publicerade jag sålunda i Teknisk tidskrift en översättning av den "Code of principles of professional conduct", som sedan 1912

varit gällande för American Institute of Electrical Engineers. Huvudsakligen med anledning av det intresse, som dessa rader väckte, fästes styrelsens uppmärksamhet vid ämnet. Kommitterade hava sedermera gemensamt studerat ett flertal liknande "coder" och därigenom sökt skaffa sig en bättre överblick över frågan. En synnerligen intressant sammanställning över ämnet i hela dess vidd, med anknytningar till olika "professions" återfinnes i det c:a 300 sidor tjocka majhäftet 1922 av "The Annals of The American Academy of Political and Social Science".

Det ligger i sakens natur, att det icke är möjligt formulera regler, som i detalj täcka alla praktiska tillämpningar. Men man kan gå mer eller mindre långt i denna riktning. Man kan utgå från ingenjörens huvudpositioner som arbetsgivare, tjänsteman eller konsulterande och utforma så fullständiga regler som möjligt för dessa tre kategorier. På vissa håll har man slagit in på denna bog. Detta skulle emellertid med hänsyn till specialförhållandena i olika branscher leda till mer eller mindre specialiserade regler för väg- och vattenbyggare, arkitekter, elektroteknici osv. Det är utan vidare klart, att tremannakommittén ej kunde påtaga sig en sådan uppgift. Den ansåg ej heller en sådan lösning lämplig. I stället sökte man att formulera några enkla allmänna riktlinjer, tillämpliga inom alla branscher av yrket, var till eventuellt längre fram — om så visade sig önskvärdt — kunde fogas mer detaljerade bestämmelser av branschbetonad karaktär. De överensstamma närmast med ett för en del år sedan genom en amerikansk allmän kommitté utarbetat förslag. Den norska ingenjörs- och arkitektföreningen har f. ö. något liknande.

Dessa riktlinjer, med några av styrelsen verkställda justeringar, lyda sålunda:

1. Ingenjören resp. arkitekten bör bedriva sin verksamhet under full lojalitet mot kolleger i olika ställningar, över- och underordnade, arbetsgivare och arbetstagare.
2. Han bör undvika att taga någon som helst befattning med företag av tvivelaktig karaktär.
3. Han får icke använda illojala metoder i tävlan om anställning, uppdrag eller beställningar, ej heller under någon förevändning söka skada kollegers anseende genom oberättigad kritik, obefogade beskyllningar eller anspelningar. Där sådant förekommer, är det hans plikt att efter bästa övertygelse uppträda häremot.
4. Han bör noga beakta, huruvida kommersiella och tekniska upplysningar, som han erhållit som förtroende-man, tjänsteman eller uppdragstagare, äro av konfidentiell natur, och han bör respektera andras rätt till upp-slag, uppfinningar, utredningar, planer och ritningar.
5. Han bör öppet tillkännagiva för uppdragsgivare, chefer och andra vederbörande, om ekonomiska och andra intressen, som möjligen kunna påverka hans omdömes opartiskhet.
6. Han får icke mottaga ersättning, ekonomiskt eller annorledes, från mer än ett håll, utan samtliga parter medgivande. Provisioner, som icke äro av alla parter kända och medgivna, få icke förekomma.
7. Han får icke vid utövandet av sin befattning i allmän eller enskild tjänst eller vid fullgörande av mot-taget förtroendeuppdrag gynna obehöriga intressen, egna eller andras.
8. Han bör såväl enskilt som vid offentligt uppträdande, i litterära publikationer samt vid annonsering be-möda sig om ett sakligt och värdigt framställningssätt och undvika felaktiga, missvisande eller överdrivna på-stånden.
9. Han skall söka bidra till teknikens utveckling och, därest ej bärande skäl föreligga för ett motsatt för-

farande, stille sine erfaringer og rön till kollegers förfogande. Han skall hava interesse av att bibringa allmänheten en korrekt, av biva sikter oberörd uppfattning i tekniska spørsmål.

10. Han skall ständigt minnas, att hans yrkesutövning såväl som de tekniska vetenskaperna böra stå i samhällets, fosterlandets och mänsklighetens tjänst.

Det förefaller, som om dessa korta regler ej gärna borde giva anledning till opposition. Då anmärkningar från ett och annat håll likväl framställts, äro måhända några ord till bemötande och förklaring på sin plats.

En invändning — av mer originell art — är att stadfästade av dylika regler skulle inför allmänheten ge ett sken av att moralen teknici emellan stode på en mera låg nivå. Det må då endast hänvisas till, att samma fråga är aktuell inom Svenska läkarsällskapet. Det synes — efter min uppfattning — snarare vittna om motsatsen, då man söker officiellt stabilisera höga rättsnormer. Och om missförhållanden verkligen kunna påvisas, vinnes ingenting genom att låtsas allt vara bra som det är. I detta sammanhang förtjänar erinras om den månhet, läkarekåren lagt i dagen om motarbetande av mindervärdiga yrkesutövare i allmänhet, medan missbruk av ingenjörstiteln fortfarande florerar utan att nämnvärt beivras.

"Reglerna äro för allmänt hållna". Som nyss påpekats, är den allmänna formuleringen avsiktlig. En noggrann genomlysning visar dock, att de principiellt täcka den allra största delen av de spørsmål, som kunna komma på dagordningen. I sådana fall, då inga bestämda direktiv givas, torde dock reglerna innebära en maning till eftertanke, vilket kan vara betydelsefullt nog, och de fylla även i sådana fall en uppgift genom att de visa, i vilken anda hithörande frågor böra behandlas och avgöras.

"Reglernas iakttagande kan ej kontrolleras." Det är sant, att ingen "kontrollstyrelse" föreslagits i detta sammanhang, och något dylikt torde väl ej heller kunna på allvar framföras. Men det måste givetvis dessförutan vara av väsentlig betydelse, att landets ledande ingenjörssammanslutning fastställer dylika riktlinjer. Och i de lyckligtvis sällsynta fall, då medlems utslutning ur föreningen kan ifrågasättas, är det väl sannolikt, att reglerna kunna vara såväl föreningen som styrelsen till visst stöd. I övrigt bör måhända framhållas, att riktlinjerna ej må betraktas som *föreningsregler* utan avse att i lika mån gälla *alla* utövare av teknisk verksamhet. Svenska teknologföreningen fullföljer därutinnan endast sina traditioner genom att taga ett initiativ av intresse för ingenjörskåren i dess helhet.

PATENT- OCH VARUMÄRKESAVGIFTERNA BÖRA SÄNKAS.

Sveriges industriförbund har i framställning till k. m:t den 20 okt. d. å. gjort framställning om en sänkning av patent- och varumärkesavgifterna.

Vid 1920 års riksdag beslöts, anger förbundet, med hänsyn särskilt till penningvärdets fall, en avsevärd förhöjning av patentavgifterna, vilka i stort sett oförändrade varit gällande sedan 1884. Patentavgifternas storlek före och efter 1920 års riksdagsbeslut framgår av nedanstående tabell:

	Före 1920 års riksdagsbeslut	Efter 1920 års riksdagsbeslut
Stämpel	10	10
Ansökningsavgift	20	50
Utfärdningsavgift	—	30 kr. 50
Avgift för andra patentåret	25	40
" " tredje "	25	40
" " fjärde "	25	60
" " femte "	25	60
" " sjätte "	50	100
" " sjunde "	50	100
" " åttonde "	50	150
" " nionde "	50	150
" " tionde "	50	200
" " elfte "	75	200
" " tolfte "	75	250
" " trettonde "	75	250
" " fjortonde "	75	300
" " femtonde "	75	300
Summa avgifter	755 kr.	2 310 kr.

Under år 1921 vidtoges förhöjningar även i fråga om registreringsavgifterna för aktiebolag och varumärken.

I och med ingången av år 1928 genomfördes en nyreglering av de grunder, enligt vilka avgifterna för aktiebolagsregistrering skola utgå. De inflytande årliga avgifterna å denna verksamhet beräknas hädanefter endast komma att ungefärligen täcka kostnaderna för den avdelning inom patentverket, som omhänderhar aktiebolagsregistreringen. Ifråga om övriga här ifrågakommande avgifter ha några nedsättningar däremot ej vidtagits.

Sedan avgiftsförhöjningarna genomfördes, hava avsevärda överskott uppstått å ämbetsverkets verksamhet. Under de sista fem budgetåren hava överskotten utgjort

1923—24	c:a 250 000 kronor
1924—25	" 305 000 "
1925—26	" 315 000 "
1926—27	" 425 000 "
1927—28	" 550 000 "

Trots att nedsättningen av avgifterna för aktiebolagsregistreringen under senare hälften av budgetåret 1927—1928 medfört viss minskning i verkets inkomster, har överskottet å hela verksamheten för nämnda år, såsom framgår av ovanstående tabell, likväl uppgått till 550 000 kr., ett betydande belopp särskilt med hänsyn till, att verkets totala inkomst för året utgjort c:a 1 600 000 kronor.

De uppkomna överskotten hava använts för återbetalning av den skuld till statsverket om 1 175 000 kr., som ämbetsverket ådragit sig genom uppförande och inredning av sin nybyggnad samt, sedan ifrågavarande skuldbelopp slutbetalts, reserverats inom verket för mötandet av event. brister i budgeten under möjligen inträffande depressionstider. De inom verket reserverade medlen uppgingo vid slutet av budgetåret 1927—1928 till 824 000 kr. och när härtill lagts överskottet å det löpande budgetårets verksamhet, torde utan fråga, såsom i riksräkenskapsverkets inkomstberäkning för budgetåret 1928—1929 anföres, "behållningen å verkets reservationsanslag väl kunna ersätta den minskning i inkomster, som kan bli en följd av kommande depressionstider".

I Kungl. maj:ts proposition till 1884 års riksdag med förslag till nu gällande patentförordning har uttalats, att till grund för patentavgifternas uttagande borde läggas den principen, att "å ena sidan patentmyndigheten skulle beredas fullt tillräckliga inkomster samt å andra sidan gånslösa patent omintetgöras". De patentavgifter, som för närvarande gälla, kunna icke sägas stå i överensstämmelse med denna princip, då avgifterna icke äro så avpassade, att de svara mot de utgifter, som föranledas av patentärendenas behandling. Ostridigt torde i stället vara, att uppfinnareverksamheten och den på patenterade uppfinningar baserade industrien under de senaste åren varit betungade med en ganska dryg "patentskatt", som fonderats hos ämbetsverket.

Så vitt man nu kan döma torde under normala år överskott även för framtiden vara att förvänta av ungefär samma storleksordning som för budgetåret 1927—1928. Visserligen kommer den förut omnämnda sänkningen av registre-

ringsavgifterna för aktiebolag att under innevarande och följande budgetår verka inkomstminskande i hela sin omfattning, men ifrågavarande inkomstreducering torde uppvägas dels av den ökning i inkomsterna, som inträffar till följd av vid årets riksdag beslutad utsträckning av patenttiden till sjutton år, varvid en avgift av 400 kronor fastställts för både sextonde och sjuttonde patentåret, samt dels därav, att den år 1920 vidtagna förhöjningen i patentavgifterna, som icke gavs retroaktiv kraft, medför högre inkomster i den mån de efter 1920 införda patentavgifterna få göra sig helt gällande.

De nu utgående patentavgifterna kännas mångenstädes inom industrien mycket betungande. För företag, som nödgas genom uttagandet av ett flertal patent skydda sina olika tillverkningar, stiga patentavgifterna till betydande belopp. Och allteftersom nya patent tillkomma, för vilka de förhöjda avgifterna måste erläggas, blir utgiftsbördan för vidmakthållandet av erforderliga patent allt större. Av statsverkspropositionen till 1928 års riksdag framgår också, att dåvarande statsrådet och chefen för handelsdepartementet icke stod främmande för nödvändigheten av en sänkning såväl av patent- som varumärkesavgifterna. Sedan statsrådet motiverat anslaget till Patent- och registreringsverket samt erinrat om de av k. m:t den 16 december 1927 beslutade nedsättningarna i registreringsavgifterna för aktiebolag, anförde han, att frågan om sänkning av patent- och varumärkesavgifterna framdeles i den mån verkets ekonomiska ställning det medgäve, torde böra upptagas till prövning.

Det torde härav ostridigt framgå, att en nedsättning av patentavgifterna är synnerligen välmotiverad, och enligt industriförbundets bestämda uppfattning bör en dylik också snarast komma till stånd. Nedsättningen bör omfatta såväl engångs- som årsavgifterna samt göras så kraftigt som Patent- och registreringsverkets förbättrade ekonomiska förhållanden nu medgiva.

MARKEDSBREV FRA NEW YORK.

Oktober 20, 1928.

Amerikanerne leker, eller steker, sig nu i de gode tidens sol. Ikke siden vaaren 1926 har de seet saa sunde og fornøide ut. Kinderne gløder og smilene rækker snart fra øre til øre. Verden er et ganske bra sted at være, alikevel.

Ja, tidene er virkelig gode; der er mere aktivitet og gennemgaaende bedre priser i kraft end vi har seet her paa over to aar. Dog er der liten eller ingen jobbing utenom aktiemarkedet, hvor der imidlertid er en syndflod av vild spekulation. "The most prosperous country in the world", som amerikanerne selv kalder sit land, lar ikke smaating som politik og presidentvalg staa sin foretagelse eller dæmpe sin foretning, ialfald ikke iaar. Men 1928 tegner til at skulde bli noget for sig selv i flere henseender.

Landbruket har iaar, med faa undtagelser, hat en ualmindelig god høst. Bomuldshøsten var mindre end ifjor og beregnes at beløpe sig til ca 14 000 000 baller å 500 lbs. Prisen har holdt sig omkring 19 c. per lb. i tredje kvartal. Hvetehøsten baade i Kanada og U. S. var ualmindelig stor, og prisen har derfor holdt sig forholdsvis lav, omkring \$ 1,15 å \$ 1,20 fob. Chicago, imot ca. \$ 1,30 per bushel for et aar siden. Maishøsten var ogsaa betydelig over middels; prisen har holdt sig omkring 90 c. per bushel. Av de øvrige kornsorter fik man en god middelhøst. Slatgedyr har holdt sig ualmindelig høie i pris, og kjøt-priserne til konsumenterne er nu de høieste vi har hat siden verdenskrigens dage. — Gjennemgaaende staa derfor bønderne sig bedre nu end nogengang i de sidste otte aar. Dette hjelper igjen de mange fabrikker og forretninger hvis viktigste kunder er bønder. Alikevel, saadan misnøie, som nu eksisterer i landet findes hovedsagelig iblandt farmerne i de nordvestlige

Nu gällande varumärkesavgifter utgå med ett belopp av femtio kronor i ansökningsavgift samt femtio kronor utgörande avgift för registreringen och dess kungörande, vilken senare avgift återbetalas, därest ansökningsavgiften ej leder till registrering. Före den år 1921 vidtagna avgiftsförhöjningen uttogs en enda avgift om fyrtio kronor, som återbetalades om ansökningsavgiften ej ledde till registrering.

Även de nu utgående varumärkesavgifter anse förbundet, med hänsyn till Patent- och registreringsverkets nuvarande ekonomiska ställning, onödigt betungande. En nedsättning av dessa avgifter har också såsom framgår av ovan återopade uttalande i statsverkspropositionen till 1928 års riksdag, ställts i utsikt. Patent- och registreringsverket har även i underdånig skrivelse den 16 december 1927 ansett sig böra giva tillkänna, "att enligt ämbetsverkets uppfattning ansökningsavgiften, med hänsyn till ändrade förhållanden, lämpligen borde, såvitt angår andra märken än föreningsmärken, för vilka särskilda bestämmelser torde erfordras, nedsättas från femtio till trettio kronor."

Av ämbetsverkets skrivelse framgår, att ifrågavarande nedsättning ansetts böra komma till stånd först i samband med den revision av hela varumärkeslagstiftningen, som lär vara förestående. Enligt industriförbundets uppfattning bör emellertid, för den händelse förslaget till ny varumärkeslagstiftning icke skulle kunna föreläggas 1929 års riksdag, åtgärder vidtagas för att få ifrågavarande avgiftsnedsättning genomförd utan avvaktan på varumärkeslagstiftningens omarbetning i övrigt.

Sveriges industriförbund anhåller slutligen att förslag måtte föreläggas 1929 års riksdag om ändring av §§ 4 mom. 3 samt 7 och 11 i k. förordningen den 16 maj 1884 angående patent och § 3 i lagen den 5 juli 1884 om skydd för varumärken innebärande så stor sänkning av patent- och varumärkesavgifterna, som Patent- och registreringsverkets förbättrade ekonomiska ställning kan prövas skäligen medgiva.

stater. Grunden er at de fleste av disse kjøpte sit land under verdenskrigen og har siden fundet det vanskelig at opnaa en fortjeneste paa den kapital som de la ut under de daværende høikonjunkturer.

I staalindustrien har den høie aktivitet ifra første og andre kvartalet bli yderligere forøket, og det er nu høist sansynlig at staalproduktjonen for 1928 vil utvise en ny høi rekord for altid. Med den høie produktion og omsætning har ogsaa fulgt høiere priser saa at de fleste staalverk kan utvise en udmerket fortjeneste for de første tre kvartaler av aaret. Produktionen inden staalindustrien staa i midten av oktober i ca. 90 procent av fuld kapacitet, hvilket er sjeldent høit for denne aarstid og kan sammenlignes med 75 procent paa samme tid ifjor. Total produktionen for 1928 ventes at skulde bli mindst 12 procent høiere end i 1927 og ca. 5 procent høiere end i 1926, som var det tidligere rekorder. Produktionen av staalbarrer i tredje kvartal iaar og ifjor stiller sig saaledes:

	1928	1927
Juli	3 811 573	3 204 135 ton (å 2 240 lbs.)
August	4 178 481	3 498 549 " "
September	4 147 583	3 268 881 " "

I de første nio maaneder av 1928 belöp produktionen sig ialt til 36 930 520 ton, imot 33 778 952 ton i samme periode ifjor. Produktions-tempoet var i dette tidsrum gjennemsnitlig 84,08 procent av fuld kapacitet iaar, imot 78,78 procent ifjor.

Produktionen av rujern oversteg ogsaa i tredje kvartalet produktionen i samme periode ifjor, men dette var ikke tilfældet i første halvjaar. Produktions tallene for rujern for de første nio maaneder av de sidste tre aar gjengis her: